

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 1693/2022
14.06.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Јелице Бојанић Керкез, председника већа, Весне Станковић, Радославе Мађаров, Марине Милановић и Драгане Маринковић, чланова већа, у парници тужиоца-противтуженог АА из ..., чији је пуномоћник Јован Продановић, адвокат из ..., против туженог-противтужиоца Јавно-комунално предузеће „Зеленило“ из Панчева, чији су пуномоћници Бранислав Бјелица и Зоран Крстић, адвокати из ... и умешача на страни туженог Града Панчева, кога заступа Градско правобранилаштво Града Панчева, ради исплате накнаде трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора по тужби и утврђења по противтужби, одлучујући о ревизији туженог-противтужиоца Јавно-комунално предузеће „Зеленило“ из Панчева, изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 5352/21 од 21.01.2022. године, у седници одржаној 14.06.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о посебној ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 5352/21 од 21.01.2022. године, у односу на одлуку о тужбеном захтеву тужиоца.

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гж1 5352/21 од 21.01.2022. године и пресуда Основног суда у Панчеву П1 567/19 од 28.09.2021. године, у ставу другом и четвртном изреке, тако што се **ОДБИЈА** као неоснован тужбени захтев којим је тражено да се тужени обавезе да тужиоцу на име накнаде трошкова за исхрану у току рада, исплати укупно 68.775,94 динара за период од 01.11.2016. године до 31.10.2019. године, у појединачним месечним износима са законском затезном каматом на сваки месечни износ од доспелости до исплате, као и захтев тужиоца за накнаду трошкова парничног поступка.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужилац да туженом накнади трошкове парничног поступка у износу од 69.000,00 динара, у року од 8 дана од дана пријема пресуде.

НЕ ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о посебној ревизији туженог и **ОДБАЦУЈЕ**, као недозвољена, ревизија туженог изјављена против пресуде Апелационог суда у

Београду Гж1 5352/21 од 21.01.2022. године, у делу којим је одлучено о противтужбеном захтеву.

Образложење

Пресудом Основног суда у Панчеву П1 567/19 од 28.09.2021. године, ставом првим изреке, дозвољено је ступање Града Панчево у парницу у својству умешача на страни туженог-противтужиоца Јавно комунално предузеће „Зеленило“ Панчево. Ставом другим изреке, обавезан је тужени да тужиоцу на име накнаде трошкова за исхрану у току рада, исплати укупан износ од 68.775,94 динара, за период од 01.11.2016. године до 31.10.2019. године, у појединачним месечним износима, са законском затезном каматом на сваки износ од доспелости. Ставом трећим изреке одбијен је прејудисијелни противтужбени захтев туженог којим је тражио да се утврди да тужилац као запослени код корисника јавних средстава нема право на наплату – исплату накнаде трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора према Посебном колективном уговору за јавна предузећа у комуналној делатности на територији Републике Србије од 18.03.2015. године и Посебном колективном уговору за јавна и јавно-комунална предузећа Града Панчева од 25.06.2015. године, за време важења Закона о привременом уређивању основица за обрачун и исплату плата, односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава („Службени гласник Републике Србије“ број 116/2014), као и да се обавезе тужилац да туженом накнади трошкове парничног поступка са законском затезном каматом од извршности одлуке до исплате. Ставом четвртим изреке, обавезан је тужени да тужиоцу исплати износ од 100.049,00 динара, са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате, на име трошкова парничног поступка.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 5352/21 од 21.01.2022. године, одбијена је жалба туженог-противтужиоца и потврђена пресуда Основног суда у Панчеву П1 567/19 од 28.09.2021. године.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужени је благовремено изјавио посебну ревизију због погрешне примене материјалног права, на основу члана 404. ЗПП, ради уједначавања судске праксе.

Правноснажном пресудом, одлучено је о захтеву тужиоца за исплату накнаде трошкова исхране у току рада, па је имајући у виду различито поступање судова у истој правној ситуацији, Врховни суд нашао да су у том делу испуњени услови из члана 404. Закона парничном поступку, за одлучивање о ревизији као изузетно дозвољеној због уједначавања судске праксе, на основу чега је одлучено као у ставу првом изреке.

Испитујући побијану пресуду у смислу члана 408. Закона о парничном поступку – ЗПП ("Службени гласник РС", бр. 72/11 ... 10/23), Врховни суд је нашао да је ревизија основана у делу одлуке о тужбеном захтеву.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је у периоду од 01.11.2016. године до 31.10.2019. године, био у радном односу код туженог. Тужени је тужиоцу обрачунавао и исплаћивао накнаду трошкова за исхрану у току рада у нижем износу од износа који је предвиђен одредбама Посебног колективног уговора за јавна и јавно-комунална предузећа Града Панчева. („Службени гласник РС“, бр. 59/2015 који је ступио на снагу 03.07.2015. године) и Посебног колективног уговора за јавна предузећа у комуналној делатности на територији Републике Србије („Службени гласник РС“, бр. 27/15, 94/19). Висина потраживања утврђена је из налаза вештака економско-финансијске струке.

Полазећи од утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је применом одредбе члана 118. Закона о раду, члана 4. Закона о привременом уређивању основице за обрачун и исплату плата, односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава, одредбе чланова 60, 65. и 66. Посебног колективног уговора за јавна предузећа у комуналној делатности на територији Републике Србије, оценио да тужилац основано потражује мање исплаћену накнаду трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора у складу са посебним колективним уговорима, те да се члан 4. Закона о привременом уређивању основица за обрачун и исплату плата односно зараде и других примања код корисника јавних средстава не односи на накнаду трошкова исхране и регреса за коришћење годишњег одмора, због чега је усвојио тужбени захтев.

Другостепени суд је одбио жалбу туженог и потврдио првостепену пресуду, налазећи да су исплатом трошкова исхране и регреса за коришћење годишњег одмора дата мања права запосленом од права утврђених Посебним колективним уговором за јавна предузећа у комуналној делатности на територији Републике Србије, те да тужиоцу припадају тражене накнаде у складу са Посебним колективним уговором. Трошкови за исхрану у току рада и регрес сматрају се зарадом у ширем смислу тог појма одређеног чланом 105. став 3. Закона о раду, јер се на ова примања плаћају порези и доприноси који терете зараду, али према одређењу из члана 118. став 1. тачка 5. и 6. Закона о раду, ова накнада има карактер накнаде за повећане трошкове које запослени има док ради, а не карактер накнаде за обављени рад. Због тога се не може применити члана 4. Закона о привременом уређивању основица за обрачун и исплату плата односно зараде. Осим тога, да је циљ законодавца било само умањење основне плате и забрана њеног увећања, указује и члан 9. ст.1. и 2. истог закона којим је одређено да ће Влада Републике Србије ускладити прописе и друге акте који се односе на основице, а Влада Републике Србије није умањила основице за обрачун накнаде трошкова за исхрану у току рада и регреса.

По оцени Врховног суда, становиште нижестепених судова није правилно.

Одредбом члана 1. Закона о привременом уређивању основице за обрачун и исплату плата, односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава („Службени гласник РС“, број 116/14 – ступио на снагу 28.10.2014. године) прописано је да се овим законом привремено уређује основица, односно вредност радног часа, вредност бода и вредност основне зараде, за обрачун и исплату плата, односно зарада као и других сталних примања изабраних, именованих, постављених и запослених лица код корисника јавних средстава, с циљем очувања финансијског система у Републици Србији и система плате и зарада у јавном сектору. Чланом 3. став

1. истог закона прописано је да се у овом закону платом сматра зарада запосленог код корисника јавних средстава утврђена у складу са законом који уређује радне односе, односно плате изабраног, именованог и постављеног лица и запосленог код корисника јавних средстава утврђена у складу са законима који уређују плате у државним органима, органима локалне власти, организацијама обавезног социјалног осигурања и јавним службама. У члану 4. истог закона, прописано је да су ништаве одредбе општег или појединачног акта (осим појединачног акта којим се плата повећава по основу напредовања) којима се повећавају основице, коефицијенти и други елементи, односно уводе нови елементи, на основу којих се повећава износ плата и другог сталног примања код субјекта из члана 2. овог закона, донет за време примене овог закона.

Под зарадом сматрају се примања из радног односа као што је, између осталог, и накнада трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, што произлази из одредбе члана 105. Закона о раду, а појам зараде у складу са Законом о привременом уређивању основице за обрачун и исплату плата, односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава, подразумева зараду утврђену у складу са законом који уређује радне односе. Другачијим тумачењем појма зараде не би био испуњен циљ Закона о привременом уређивању основице за обрачун и исплату плата, односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава (члан 1), јер би то значило селективну примену закона, имајући у виду да коефицијент за обрачун плате изабраних, именованих и постављених лица и запослених у складу са Законом о платама у државним органима и јавним службама, садржи и додатак на име накнаде за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, на које се као и на запослене код туженог примењује Закон о привременом уређивању основица за обрачун и исплату плата, односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава.

Имајући у виду наведено, као и чињеницу да је тужени корисник буџетских средстава, то се на туженог, осим поменутог закона, примењује и Закон о буџету и Закон о буџетском систему, па обавезе које преузима морају одговарати апропријацији која му је одобрена за ту намену у одговарајућој буџетској години (члан 54. Закона о буџетском систему). С обзиром да су правила из Закона о привременом уређивању основице за обрачун и исплату плата, односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава, Закона о буџету и Закона о буџетском систему императивне природе, код буџетског финансирања плата код туженог није могуће применити корективно правило из члана 8. став 2. Закона о раду, јер је управо законом одређен начин утврђивања основице за плате. Због тога, по схватању Врховног касационог суда, одредбе Посебног колективног уговора, донете након ступања на снагу Закона о привременом уређивању основице за обрачун и исплату плата, односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава, не могу да производе правно дејство, због чега су нижестепене пресуде преиначене и тужбени захтев тужиоца одбијен.

На основу члана 416. став 1. ЗПП одлучено је као у ставу другом изреке.

Тужени је успео у поступку по ревизији, па му на основу чланова 153, 154. и 163. став 2. ЗПП припадају одређени трошкови парничног поступка, који обухватају трошкове на име: састава одговора на тужбу, противтужбе и један образложени поднесак од стране адвоката по 9.000,00 динара (27.000,00 динара) и заступања на

четири одржана рочишта по 10.500,00 динара (42.000,00 динара), према Тарифи о наградама и накнадама за рад адвоката, док трошак на име састава жалбе и ревизије од стране адвоката, као и трошак судских такси није признат јер захтев није опредељен у смислу члана 163. став 2. ЗПП.

На основу члана 165. став 2. ЗПП, одлучено је као у ставу трећем изреке.

Одлучујући о посебној ревизији у делу којим је одлучено о противтужбеном захтеву, на основу члана 404. став 2. ЗПП, Врховни суд је нашао да нема места одлучивању о ревизији као изузетно дозвољеној у смислу става 1. истог члана, с обзиром да не постоји потреба разматрања правних питања од општег интереса или правних питања у интересу равноправности грађана или новог тумачења права. Поред тога, тужени није уз ревизију доставио правноснажне пресуде којима је у идентичној или сличној чињеничној и правној ситуацији донета другачија одлука, што би било од утицаја на одлучивање о ревизији као изузетно дозвољеној ради уједначавања судске праксе.

Испитујући дозвољеност ревизије применом члана 410. став 2. тачка 5. Закона о парничном поступку, Врховни суд је нашао да ревизија туженог није дозвољена.

Тужба у овој парници поднета је 04.11.2019. године, ради исплате разлике на име накнаде трошкова за исхрану у току рада. Прејудицијелна противтужба поднета је 03.09.2020. године, ради утврђења да тужилац нема право на наплату-исплату накнаде трошкова за исхрану у току рада према Посебном колективном уговору за јавна предузећа у комуналној делатности на триторији Републике Србије од 18.03.2015. године и Посебног колективног уговора за јавна и јавно комунална предузећа града Панчева од 25.06.2015. године за време важења Закона о привременом уређивању основица за обрачун и исплату плата, односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава („Службени гласник РС“, бр. 116/2014). У конкретном случају, противтужбени захтев за утврђење је формулисан тако да са тужбеним захтевом за чинидбу – исплату новчаних износа чини неодвојиву целину, имајући у виду да тужилац тражи исплату накнаде трошкова за исхрану у току рада, а да се противтужбом туженог тражи да се утврди да тужилац нема право на исплату наведене накнаде. Како се тужба (противтужба) за утврђење на основу члана 194. став 2. ЗПП може поднети ако тужилац има правни интерес да суд утврди постојање, односно непостојање неког спорног права или правног односа, пре доспелости захтева за чинидбу из истог односа, а у овом поступку то није случај јер су потраживања доспела, то овај суд налази да нема услова за прихватање посебене ревизије у односу на противтужбени захтев.

Чланом 403. став 3. Закона о парничном поступку прописано је да ревизија није дозвољена у имовинскоправним споровима ако вредност предмета спора побијаног дела не прелази динарску противвредност од 40.000 евра по средњем курсу Народне банке Србије на дан подношења тужбе.

Имајући у виду да се у конкретном случају ради о имовинско-правном спору, који се односи на новчано потраживање, а како је реч о прејудицијелној противтужби, вредност предмета спора се процењује према вредности за коју странка која изјављује ревизију није успела. Вредност предмета спора по противтужби је 1.000,00 динара, па

како побијана вредност предмета спора не прелази динарску противвредност од 40.000 евра, то је Врховни суд, применом члана 403. став 3. ЗПП, нашао да је ревизија туженог недозвољена.

На основу члана 413. ЗПП, Врховни суд је одлучио као у ставу четвртном изреке.

**Председник већа-судија
Јелица Бојанић Керкез, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић